

School en Cultuur

Werken voor

Margaretha

School en Cultuur

Werken voor Margaretha

Erfgoed project voor groep 7 en 8

Ontwikkeling van het project:

De Werkhoven 'Geschiedenis voor u':
Annet Werkhoven
Nina Werkhoven

De Werkhoven 'Geschiedenis voor u'

Februari 2015, herzien juni 2020

Copyright:

Dit materiaal is bedoeld voor gebruik binnen uw school en mag niet vermenigvuldigd of openbaar gemaakt worden voor gebruik daarbuiten zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Stichting De Werkhoven voor lokale historie.

Inhoudsopgave

• Inleiding	2	• Bijlagen	
• Opbouw van het project	3	Ansichtkaart	8
• Lessenoverzicht	3	Leerlingenwerkblad bij les 1	9
• Verantwoording	5	Antwoorden leerlingenblad	10
• Lessen 1 t/m 3	4 - 7	Vacature (bij les 3)	11
		Handleiding sollicitatiebrief	12
		Informatie over de docenten en de locatie	13
		Ppt en informatie (bij les 1)	

Werken voor Erfgoedproject groep 7 en 8

Margaretha

Op Kasteel Amerongen is altijd wel wat te doen! Margaretha kan wel wat hulp gebruiken.

Inleiding

De doelgroep en de doelstellingen van dit project:

Dit project is voor groep (6) 7 en 8 van het primair onderwijs. Leerlingen uit de groepen (6) 7 en 8 hebben vele technieken en vaardigheden opgedaan in hun schoolloopbaan. Nieuw is dat zij op deze leeftijd kunnen denken, kijken en luisteren vanuit verschillende perspectieven. De leerlingen maken kennis met erfgoed in de directe omgeving van Veenendaal. Zij kunnen zich inleven in een andere tijd en kunnen opgedane kennis toepassen door middel van werkopdrachten. Daarnaast zijn ze in staat om de resultaten vorm te geven en te presenteren. Werken is van alle tijden. Ook nu moet er gewerkt worden voor de kost. Maar door de jaren heen is er veel veranderd aan de soorten werk. Van heel veel handenarbeid zijn we naar een geautomatiseerde manier van werken gegaan. Op een Kasteel in de 17e eeuw was er erg veel te doen. Alles werd door mensenhanden gedaan. Er kwam geen machine of automaat aan te pas. Wat hetzelfde is gebleven is het

moeten solliciteren naar een betrekking. Hoe zou dat in de tijd van Margaretha zijn gegaan. Dit project neemt de leerlingen mee naar de tijd van toen, die ook veel trekjes van nu blijkt te hebben.

Om de leerlingen voor te bereiden op het bezoek aan de locatie krijgen ze uitleg over het onderwerp en maken opdrachten. Door in de voorbereidende les aandacht aan het thema te besteden, gaan de leerlingen voorbereid naar de locatie. Ze zijn al verwonderd en geprikkeld en zullen ter plekke meer begrijpen en opnemen van wat ze zien. Na afloop volgt een creatieve verwerking, waardoor het project een mooi rond geheel vormt. Ieder project bestaat uit drie lessen. Les 1 wordt in de klas gegeven, les 2 betreft een bezoek op locatie, les 3 wordt weer in de klas gegeven.

De lessen in deze handleiding zijn beschreven aan de hand van een vaste structuur: inleiding-kern-afsluiting.

Opbouw van het project

Lessenoverzicht

Les 1	
Les	Vorbereiding in de klas door de leerkracht
Activiteit	Naar aanleiding van een ansichtkaart start de les met voorbereidende informatie over kastelen, buitens en de invloed van de bewoners op hun omgeving en over landbouw, veeteelt en industrie op de Utrechtse Heuvelrug
Benodigheden	Ansichtkaart, en ppt.
Les 2	
Les	Bezoek op locatie o.l.v. gastdocenten, o.a. Annet Werkhoven
Activiteit	Naar Kasteel Amerongen! Korte rondleiding en aan het werk voor Margaretha.
Benodigheden	Passende kleding en vervoer. (NB. Niet meer dan 3 begeleiders mogen het Kasteel in)
Les 3	
Les	Verwerking in de klas door de leerkracht
Activiteit	De leerlingen lezen de vacatures voor het Kasteel en krijgen voorbeelden van sollicitatiebrieven: ze schrijven een sollicitatiebrief voor een baantje op het Kasteel
Benodigheden	Vacatures, handleiding sollicitatiebrief schrijven, papier, pen, kleurpotloden

Les 1

Vorbereitung in de klas

- **Activiteit:** Klassengesprek aan de hand van powerpointpresentatie (ppt) en individuele opdrachten.
- **Vak:** Geschiedenis
- **Doel:** Leerlingen weten wat de invloed van de grootgrondeigenaren (in dit geval de familie Van Reede op Kasteel Amerongen) was op de arbeidsverhoudingen en de ontwikkeling van met name het dorp Amerongen.
- **Duur:** Max. 60 minuten.
- **Lespakket:** Docentenhandleiding, ansichtkaart, ppt + bijlage met notities en werkblad.
- **Vorbereitung:**
  - zet de ansichtkaart klaar op het digibord. (bijlage 1)
  - zet de ppt klaar en print de ppt en notitiepagina. U kunt e.e.a. downloaden van de website van School & Cultuur bij de downloads op de pagina van de les.
  - kopieer het leerlingenwerkblad kopiëren (bijlage 3)
- **Aansluiting bij Canons:**
  - Nationale Canon: Vensters over de Grachtengordel, Michiel de Ruijter en Buitenhuizen 17e en 18e eeuw);
  - Regionale Canon Utrecht Zuidoost: Vensters over de 17e -19e eeuw: Tabaksteelt, Stichtse Lustwarande en het venster over (Lodewijk XIV in Zeist) het Rampjaar 1672 en zijn gevolgen.
- **Aansluiting methode:**

GS: De tijd van regenten en vorsten (1600-1700); De tijd van pruiken en revoluties (1700-1800) en De tijd van burgers en stoommachines (1800-1900).
- **Meer informatie:** www.kasteelamerongen.nl

Les 1

Vervolg

Inleiding

Ansichtkaart (5 min.)

De klas heeft een kaart ontvangen! De kaart wordt getoond op het digibord. Wat staat erop? U of een leerling leest voor wat er op staat. U gaat graag in op de uitnodiging en zegt zoiets als: 'Wat een mooie kans om zo'n bijzonder kasteel te bezoeken. Laten we ons dan maar eens voorbereiden op dit bezoek'. (Dit ter introductie op de rest van de les) 'Wie is Margaretha Turnor eigenlijk en waarom zou ze ons uitnodigen? Daarvoor moeten we vast terug in de geschiedenis'.

Voorkennis leerlingen (5 min.)

U bespreekt met de lln wat ze weten van Kasteel Amerongen en of ze daar al eens eerder zijn geweest. Wie is Margaretha Turnor en weten jullie iets van haar familie te vertellen? En wat zouden de mensen in Amerongen vinden van de mensen in het kasteel. Zouden ze blij zijn met zulke voorname burens, of zouden ze er ook last van hebben?

Kern

U start de ppt. over **De invloed van de bewoners van Kasteel Amerongen op het dorp Amerongen** (10 min.) en vertelt daarbij. De ppt pagina's met notities heeft u erbij, het is belangrijk leerlingen zelf te laten vertellen wat ze op de beelden zien. U kunt aanvullende opmerkingen maken met behulp van de notitiepagina's van de ppt.

Opgedane kennis leerlingen (10 min.)

U bespreekt met de leerlingen wat zij nu weten over de invloed van de kasteelbewoners over het dorp Amerongen.

- De lln. Kennen nu enkele bezittingen van de Kasteelbewoners van Amerongen (De Roode Leeuw, bossen en heide, tabaksgronden, de armenhuisjes, de Andrieskerk, het pontveer).
- Wat betekende de tabaksteelt voor de bewoners van Amerongen? (Doordat Van Reede op grote schaal tabak liet verbouwen zorgde dat voor enige welvaart in het dorp).
- Waaruit blijkt dat Margaretha Turnor zich het lot van arme Amerongers aantrok? En wat zorgde nog meer voor haar verbondenheid met de Amerongers? (ze liet Armenhuisjes bouwen en in haar testament liet zij ook geld aan hen na, ze had veel lokaal personeel dat haar hielp in de huishouding en in de tuin).
- Hoe is het nu gesteld met de bezittingen/heerlijke rechten van Kasteel Amerongen? (Het Kasteel is na de jaren '70 van de 20e eeuw in handen van een Stichting. Het koetshuis, poortgebouw en orangerie worden verhuurd. De tuin wordt bijgehouden door vrijwilligers van de Stichting. Het pontveer draagt nog steeds een bedrag af aan het Kasteel. Verder is er van de 'heerlijke rechten' bijna niets meer over).

Opdrachten (10 min.)

U laat de lln. Het leerlingenwerkblad (bijlage 3) maken.

Afsluiting (10 min.)

U bespreekt de antwoorden van het werkblad en u inventariseert met de leerlingen wat zij de Gravin en haar personeel kunnen vragen over het Kasteel en over de invloed die de bewoners hadden op de Amerongers en misschien ook wel op het dorp Veenendaal (als het gaat om tabak, wol, enz.). Als ze zouden willen of moeten werken (voor of) op het Kasteel waar zou dan hun voorkeur naar uitgaan? Binnen, als keukenmeid, kindermisje of kamermeisje, of buiten in de moestuin als tuinmansknecht? In de volgende les brengt u samen met de leerlingen een bezoek aan het Kasteel Amerongen.

Les 2

Bezoek op locatie: Bij Margaretha Turnor en haar personeel

- **Doel:** De leerlingen krijgen informatie over het wonen en werken op Kasteel Amerongen.
- **Tijd:** 60 minuten.
- **Nodig:** Bij de weersomstandigheden passende kleding.
- **Locatie:** Kasteel Amerongen.
- **Vorbereiding:** Regel zelf vervoer voor de leerlingen naar Kasteel Amerongen. Het is belangrijk te weten dat er maximaal drie begeleiders mee naar binnen mogen.

Verloop van de activiteit

De leerlingen met begeleiders worden welkom geheten door Margaretha bij de poort van het Kasteel. Samen lopen ze naar de bovenbrug. Gasten mogen namelijk via die ingang! In het Kasteel, in de hal, vertelt Margaretha over haar drukke werkzaamheden. Dienstbodes van de gravin komen erbij en nemen de leerlingen mee naar een aantal vertrekken, onder andere de

keukens. De leerlingen komen als geroepen! Ze kunnen wel een handje helpen vandaag!

De leerlingen laten aan elkaar zien wat ze gedaan hebben en vertellen erover. Margaretha Turnor is enthousiast. Ze kan wel wat goede hulpen gebruiken! Als ze willen komen werken op het Kasteel? Dan wordt er afgesloten en gaan de leerlingen weer met de begeleiders naar buiten en terug naar school.

Les 3

Verwerking in de klas

Korte inhoud van de les

De leerlingen schrijven naar aanleiding van hun bezoek aan het Kasteel een digitale sollicitatiebrief aan Margaretha Turnor.

- **Doel:** De leerlingen verwoorden op hun eigen manier wat ze interessant aan Kasteel Amerongen hebben gevonden en waarom ze er wel zouden willen werken.
- **Tijd:** 60 minuten.
- **Nodig:** digibord/computers, evt. papier en kleurpotloden en/of tijdschriften met plaatjes en lijm.
- **Locatie:** Eigen klaslokaal of computerlokaal.
- **Voorbereiding:** Neem bijlage 4a en 4b door en inventariseer redenen waarom het leuk zou zijn op Kasteel Amerongen te werken.

Inleiding

Herinner de leerlingen aan de vraag van de huishoudsters en de gravin. Pak de vacature erbij en laat een leerling voorlezen (of lees zelf voor). Toon de vacature op het digibord.

Waar moet een goede huisknecht, dienstbode of tuinman allemaal aan voldoen? Zet de gevraagde competenties op een rijtje met de leerlingen en gebruik de handleiding uit de bijlage.

Kern

De leerlingen schrijven een sollicitatiebrief en houden rekening met de gevraagde competenties. Ze laten in de brief duidelijk hun voorkeur blijken voor het een of ander. Ze houden er rekening mee dat de brief aan een gravin gericht is! Bij de brief maken ze een 'selfie' met zichzelf

in bijvoorbeeld een dienstmeisjes/tuinjongens pak. Dit kan door middel van photoshop of in-scannen van een tekening of plakwerk onder een individuele klassenfoto bijvoorbeeld.

Afsluiting

De brieven worden digitaal gestuurd naar: info@dewerkhoven.nl met de titel: sollicitatiebrief voor de gravin. Alle brieven krijgen antwoord. Wie zou er aangenomen worden en waarom?

(Het is de bedoeling dat de beste brief door een jury van kasteelmedewerkers uitgekozen wordt. De leerling die gewonnen heeft mag met ouders naar het Kasteel voor een gratis rondleiding.)

Veel plezier!!!

Dag kinderen van groep 7 en 8!

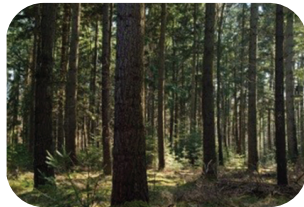
*Ik ben Gravin Van Reede van Amerongen, Margaretha Turnor.
Ik ben niet meer van deze tijd. Ruim 300 jaar geleden woonde ik
op Kasteel Amerongen, eigenlijk samen met mijn man Godard,
maar die was eigenlijk nooit thuis. Ik had het erg druk met alles in
goede banen leiden op het kasteel. Gelukkig had ik veel personeel
dat mij goed hielp.*

*Graag nodig ik jullie uit om een kijkje te nemen in het kasteel.
Misschien is een betrekking op het kasteel wel wat voor jullie ?*

*Groeten van Margaretha Turnor, ook namens mevr. Visbach,
hoofd van de huishouding.*

Leerlingenwerkblad

Bij les 1

1 De bewoners van Kasteel Amerongen hadden veel bezittingen in en rond het dorp Amerongen.

Welke bezittingen zijn te zien op de plaatjes hierboven?

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....

2 Wat betekende de tabaksteelt voor de bewoners van Amerongen en voor de bewoners van het Kasteel?

.....

.....

3 Wat zou die tabaksteelt en de schapen hebben betekend voor Veenendaal?

.....

.....

4 Vooral Margaretha Turnor heeft veel betekend voor de (arme) bewoners van Amerongen.

- a. Wat deed zij dan? .....
- b. Is er nog iets van te zien in Amerongen? .....

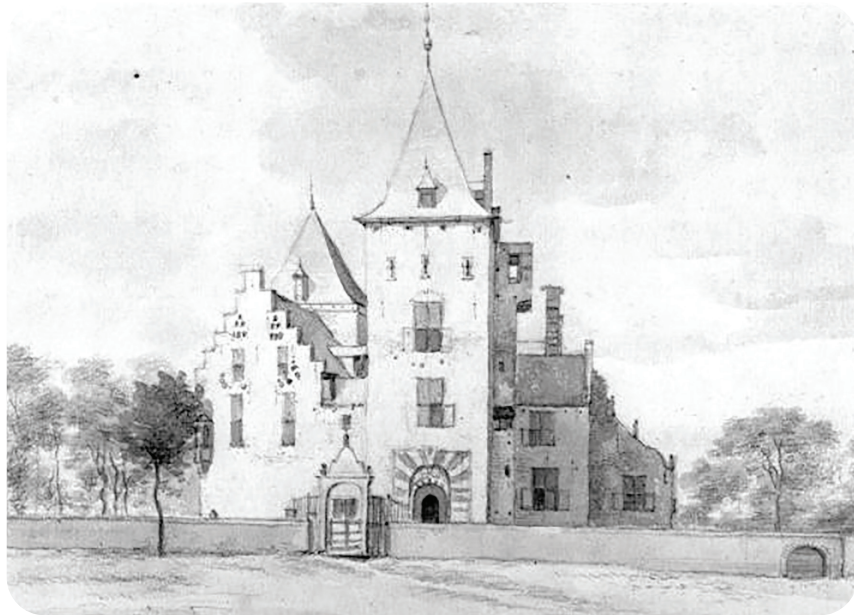
5 Hoe komt het dat je nu ook nog naar het Kasteel Amerongen kunt?

.....

.....

Antwoorden Leerlingenwerkblad

Bij les 1

1 Welke bezittingen zijn te zien op de plaatjes hierboven?

1. 'Herberg' De Roode Leeuw.
2. Amerongse bossen.
3. Tabaksvelden.
4. Armenhuisjes aan de Nederstraat (ook wel Napoleonhuisjes genoemd omdat er later soldaten van Napoleon in hebben gebivakkeerd.)

2 Voor de bewoners van Amerongen betekende de tabaksteelt een zekere welvaart.
Voor de bewoners van het kasteel weelde.

3 Voor Veenendaal is de tabaksteelt in de loop van de tijd ook erg belangrijk geworden. Veel arbeiders vonden werk in het verwerken van tabaksbladeren. In de 19e eeuw ontstonden er in Veenendaal fabrieken voor de verwerking van tabak naar sigaren.

De schapen waren ook belangrijk. Eerst voor de wol, die de arbeiders in Veenendaal verwerkten tot draden en er mee gingen weven. In de 19e eeuw ontstonden er ook textiel fabrieken in Veenendaal.

4 Margaretha Turnor deed veel voor de (arme) bewoners in Amerongen:

- a. Zij liet huisjes bouwen voor de armen (aan de Nederstraat) en zij liet de arme mensen ook geld na. Dat liet ze vastleggen in haar testament.
- b. Ja, in de Nederstraat staan de huisjes nog.

5 In de jaren '70 van de vorige eeuw heeft een Stichting het Kasteel in beheer gekregen. Heel veel vrijwilligers zorgen ervoor dat het kasteel open kan blijven en dat de spullen die er in staan mooi blijven. Er is ook een aantal jaren geleden een enorme restauratie geweest van het Kasteel.

Vacature

Kasteel Amerongen

Werken op Kasteel Amerongen

Er zijn verschillende betrekkingen voor nette gezelschapsdames, butlers, kamermeisjes, kindermisjes, keukenmeiden en kokshulpen, allemaal van goeden huize uiteraard.

Voor buiten zijn wij op zoek naar bloemendames, flinke, sterke tuinknechten en stalknechten.

Ervaring gewenst. Ruime vergoedingen. Werktijden in overleg. Graag uw sollicitatiebrief met uw beeltenis naar de Kasteelvrouwe Gravin van Reede van Amerongen, Margaretha Turnor te Kasteel Amerongen

Vacature

Tips voor het schrijven van de sollicitatiebrief

Wat mag je beslist niet vergeten als je de sollicitatiebrief wilt gaan schrijven?

- 1 Lees de functie (dat is het werk dat je gaat doen, bijvoorbeeld kamermeisje) een aantal keer goed door en schrijf de functie-eisen op. Deze functie-eisen gebruik je in de sollicitatiebrief.
- 2 Gebruik korte zinnen. Lange zinnen zijn vaak lastig om te lezen. Met korte zinnen (10-12 woorden) geef je kort maar krachtig aan wat je wilt zeggen.
- 3 Adresseer aan de juiste contactpersoon (in dit geval de Gravin).
- 4 Maatwerk, dat wil zeggen, zorg dat je een originele brief schrijft en maak de brief persoonlijk. Niet alsof je dezelfde brief naar ieder bedrijf of persoon stuurt.
- 5 Beschrijf alleen de ervaringen die te maken hebben met de functie waarop je solliciteert. Bijvoorbeeld: Als je solliciteert op de functie van tuinknecht dan zijn ervaringen als postbode en vakkenvuller niet zo belangrijk. Eerdere ervaringen als tuinknecht of bloemenverzorger zijn dan wel (relevant) belangrijk en die zou je dan ook beslist moeten bespreken in je sollicitatiebrief.
- 6 Geef duidelijk aan waarom jij de juiste kandidaat (persoon) voor de baan bent. Uit de sollicitatiebrief moet duidelijk blijken waarom jij de juiste persoon voor de functie bent. Geef dus aan waarom ze juist jou moeten uitnodigen voor een sollicitatiegesprek.
- 7 Waarom wil jij de functie graag? Wees enthousiast en laat duidelijk merken dat jij de functie wilt hebben!
- 8 Leg een link naar het Kasteel. Maak duidelijk waarom jij juist bij dit Kasteel solliciteert. Waarom wil jij zo graag bij dit Kasteel werken en waarom vind jij dit Kasteel zo interessant.
- 9 Let op taal- en spelfouten. Lees je brief goed na!

Informatie over de docenten en de locatie

Uitvoerend docent

Annet Werkhoven-Scherpel is historica en geschiedenisdocent. Zij heeft ruim 30 jaar ervaring in het basis-speciaal-en voortgezet onderwijs. Zij maakt projecten voor alle leeftijdsgroepen en voert ze ook (mede) uit. Dit doet ze vanuit het in 2007 opgerichte bedrijf De Werkhoven 'Geschiedenis voor u'. Annet's grote passie is de lokale geschiedenis, de eigen omgeving. Die geschiedenis zou bij iedereen, jong en oud, bekend moeten zijn. Ze stelt zich graag tot doel dit te bereiken.

Zie voor overige activiteiten:

www.dewerkhoven.nl
info@dewerkhoven.nl

Locatie: Arnhemsebovenweg 243
3971 MH Driebergen-Rijsenburg

Kasteel Amerongen

Locatie: Drostestraat 20
3958 BK Amerongen

Tel: 0343-563766

www.kasteel-amerongen.nl
info@kasteel-amerongen.nl

Kasteel Amerongen is een uniek historisch complex van kasteel, interieur en tuin van grote culturele en landschappelijke waarde. De Stichting Kasteel Amerongen is verantwoordelijk voor de instandhouding en openstelling van het unieke 17e-eeuwse erfgoed Kasteel Amerongen. De Stichting rekent onder andere tot haar opdracht om het ensemble voor een zo breed mogelijk publiek open te stellen. Heel veel vrijwilligers zijn verbonden aan de Stichting om dit doel te bereiken. Voor dit project zijn leden van de educatiewerkgroep, onder andere José Willers, Tineke Camps, Caroline Piso, Megteld Leenheer en Heleen Snijders, nauw betrokken bij de ontwikkeling en uitvoering van de belevingsles op locatie.

